

ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΗΡΩΕΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ΠΑΝΑΓΟΣ Ο “ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ,

‘Ο Μωραγιάννης τοῦ Μωριά και ὁ τραγικὸς θάνατός του. ‘Οπου ὁ ἀνηψιός του ὅρκιζεται ἐδόκιμης. Πανάγιος και Σεφία. Μία δραματική δραπέτευσις. Η καρδιὰ μιᾶς Μανιάτισσας μάνας’. Ο Πανάγιος Τζανές στὸν Πύργο τοῦ Καβηλιέρη. Μέσ’ από τὰ χέρια τῶν Τσερκών. Ο Πανάγιος ἀξιωματίδης στὴ Ζάκυνθο καὶ.

ΤΑ 1808 ήταν «Μορφαγάννης» της Πελοποννήσου -δηλ. άνιψιδωπος του Σουλτάνου -δηλ. μηχανής Τζένες, με έδρα τους τάς Καλάμας. «Ένας Ιστορικός τὸν δυνομάζει «ἀρχοντα τουναντι» ελλαπαιδεύντων και μεγαλοπεργίην». Διάφοροι Ελλαπαιδεύντων έχουν τον πού τὸν φθονούσαν, τὸν ἐραδιούγχηραν στὴν Υγρή Πλάτη, ή δοποί αἴπερφάσιες νὰ τὸν θανατώσῃ και νὰ τὸν ἀντικαταστήῃ μὲ άλλον. «Αλλά» ένας Ισχυρὸς φίλος τοῦ Τζένα τὸν εἰδοποίησε ἄγκαι- ως, και μάλιστα, προτού φτάσῃ δή δύμιος μὲ τὸ φερμάνι, δηλ. Τζάνες συνεκάλεσε μετακά, στὴ μηχανή ασάλα τοῦ σπιτιοῦ του, τοὺς ἀδελφούς του κι' δίλους τοὺς συγγένεις του, τοὺς εἰδοποίησε γιὰ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνο, τους συνθετικοὺς ὑποκρόνι και σάγαπτο στὴν Πατρίδα, κι' έπειτα, συνοδεύναμος ἀπό τὸ γενναῖο ἀνέντι τον Πα- ναγιώτη, ἔφερε ἐπιποπο... Σὲ ἀρκετὴ ὥρα ἐφτασαν στὴ Μονή Γαρ- διώνος στὴ Θεσσαλία. Τὴν ώρα ποὺ ἀνέβαγαν τὸν ἀνηφορικὸ δόριο, δηλ. Τζάνες γκρούστηκε ἀπό τὸν ἀλόγο, κχύτησε στὸ κεφάλι κι' ἐμπινει ἀναίσθητος. Σὲ τέτοια ματάσται τὸν ἐκουστόδιος ὃς ἀνέψυκτος στον οὐρανό της Μοναστηρίης, δύος μετά 40 μέρες, πέθανε, κχυμένος ὃς ἔπι- πτωτος ἀρχοντας.

Ο θάνατος; τον μάρχηγον της; δυνατής
ολογνωμείας την Τζανέταν όληντος κατά-
καρδιά τον άνευμά του, δόποις ωρά-
στημα μίσος θανάτειν τον τυράννον· Α-
πό τότε δύναται ο πόνος πώς νά έκα-
μηθῇ. Κατέψυγμα λοιπού στὸν Πύργο, δουν
κυρφά διμάζεινται διάφοροι θερμοί νέ-
οι και συνεστέποντο πώς νά σηκωσουν
έπαναστασι...

Πέρασαν τρία χρόνια. Μιλ μέρα, ὁ Παναγιώτης Τζάνος έμαθε ἀπό έναν επισκόπιον πρόσφατη του διά το Βοεϊδός τῶν Καλαμών. Τοῦρκος νέος, ὥρασε και πλούσιον. Ρεστέμ ὄντας, ἐνωπολούσε τὴν ἀρραβωνιασμάτων του Σοφία, μὲ τὴν ἀξίους νὰ τὴν πάρῃ στὸ χαρόμ του. Στὸ ἀκούσμα, ὁ Τζάνος ἔφρεξ. Και χωρὶς νὰ πῆ σε μανενά λέπι, τὴν Ἰωνίαν γένεται, παραμονήντων κυριαρχίας στὸ θυλωτήν εἰσιδο του σπιτοῦ τῆς μόριας, και σε χρόνο εἰδεῖ τον Τούρκο νὰ περνᾷ, και νὰ στέκεται γάρ νὰ πῆ τις συνειθυμένες το πρόστατος... Ὁ Τζάνος πετάγημε ἐξω και ἀρπάσει τὸ Ρεστέμ ἀπό τὰ γένεται. Μή δέλνοτας ὅμος νὰ τὸ σκοτωθῇ σοι, γάρ νὰ μήτι τὰ βαλάν μὲ τὴν τουρκικὴ ἔξουσία ἐνθάρηξε τὸ κοφετέρο μαχαίρων του μὲ ἕκαπε τὰ γένεται τοῦ Ὁθωμανού, λέγοντας:

— Χάιντε τώρα, παλιομουρτάτη κ'έχε χάρι... Μά διν ξαναπεράσης από δδ, σ' εσφαξα!...

Ἐπεικαὶ ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸν ὁ Πα-
νάγιος Τζάνες ἀνέβαινε στὸν Πέργο του,
θεμέλιωμάν στο χειλί ἐνδός γκρεμού,
τράβηξε μέσα στην κυνηγή γέφυρας και
μάλιστης ἐμέλι. Πήρα πάνταρε τὸ μπου-
ζούκι του, και μυτάζοντας κατά τὸ μέ-
ρος ποσὸς ήταν τὰ πράσσοντα εῆς ἀρραβωνιαστικῶς του, ἔπειτα, τρα-
γούνταντας μὲν βαρύνθηκε καρδιά.

— Οταν ἐπέστη ἀπὸ λίγες θρησκείας γνωστού τὸ ἐπεισόδιο, δόλοι οἱ Τούμροι τῶν Καλαύνων προώπων μάστιχαν τὸν Πέργον, καὶ ἔσπειραν γῆρας ὥστε πρῶτοι, μὲν φωβέροις. Δὲν ἀδημάντουσαν οὔτε τὴν ἔθνωτα τὰ χρυσῆπονους, οὔτε ν' ἄγγειζουν· μᾶλλον τὸ χειρηστῆρον τῆς, γατὶ οὐλογεῖται. Τάξαν εἰσὶ φρεσκοί, μᾶλλον τὸ διποίον δὲ Σολτάτους; Μαχούντιν ἐκήντηστε δύσδοτοι καὶ ἀπαρθίσαστι σὲ κάθι περιστασια, καὶ διέταξε δι τὸ Τούμρον ποὺ θά μπανται μεσά δια τῆς βιας, ή θ' ἄγγιζε την πόρτα για κακού σκοπο, μᾶλλον ἔκτος Νόμου, καὶ η οἰκογένεια Τάξαν θὰ εἰχε τὸ δικαιώματα ζωῆς καὶ θυνάτων ἐπάνω του. Οι Τούμροι τὰ θέσσαν μαλά δὲ αἰτια...»

και τα ηγεμονικά υπότιμα...

"Ετοι πέφασε ή τη παραδίδηση έκεινή νύχτα, και τό πρωί ή μητέφθα του Πανάγον, Μαρία (καταγομένη ἀπό τὸ χωρὶς δολοῖ τῆς Μάνης, μόδη τοῦ αποκεφαλισθέντος ἐπὶ τῆς Ἐπανάστασεώς "Ορόφων, Χατζῆ Γεράση Πληθυσμού) μώλις είδε τοὺς πολιορκοῦντας τὸν Πύργο Τσούρους· καὶ μιαθετά συμβάντα ἔτρεβε εν ἀνεβῇ στὸ έπανό δῖδα τοῦ Πύργου, ὃντος ἐμπειρία γιατίς της. Ο Πανάγος κοιμόταν μακαρίως, ἐνδικτά κατέως δύομάτα ἀγγυκυνθόσαν οὐ λύπηρέτες του μὲ τὰ δόλια στὰ χέρια...

— Ποῦ είναι, τοὺς ρώτησε, ὁ ἀφέντης σας ;
— Κοιμᾶται, ἀρχόντισσα ! ἀπάντησαν ἔκεινοι.

“Η Μανάτισσα ανέβηκε και βρήκε το γόνιμη της νά έσοιμαζε τά πάλι του. Ούπω τον έμαλλον για την απερίσκεψη τη πράξης του, τον ήδη ευταγόνων νά φύγη μηδ' ἀρχίτερα από κεῖ και νά καταφύγη στό κακό της χωριού, στούς Δολούς, για νά κάνει τη ζωή του.

— Μά πάντα μετάρθησε μετά την Πανήσια, αλλά σήμερα τόσοι Ταῦνοι

— Μά πως, μητρέα; Ήπει ό Πανάγος. Δέν βλέπεις πόσοι Γεύρους
υλλάνε κάτιο για νά με σπωτάσουν, μόλις; Βγάλ από τον Πέδρο;
— Σχώπα, τού είπε η μάνα του σ' αυτή, και γώ θα σου δειξω
και τρόπον. Νά, πάρε τούτο!
Και τού έδωσε. Ήταν σχοινό πούρ εβδύγαλε από τον μόσχο της.

Καὶ τοῦ κωδικὸς εἰναι οὐδεὶς οὐκέτι πορεύεται από τον μορφό της.
— Μὲν αὐτὸν, τοῦ εἰπε, θὰ κατεβήσῃ ἀπό τον Κουλά τον Πύργου
έδη μέρος τοῦ Βρασαμά, μόλις νυκτεύσῃ! (Και γυριζόντες νὰ φύγη-
τον τὸν Πύργο, η Μανιάτισσα ἐπφύσθετο;) — Φύγε, και ὁ Θεός
αὔξει σου!

Καὶ σφουγγίζοντας ἔνα μητρικό δάκρυ κατέβημε ἀπὸ τὸν Πῦργο.

Κατὰ τὸ μεσημέρι, δεινοὶ πολιορκοῦντες τὸν Πῦργο Τοῦρκοι εί-
αν ἀπογωγῆσεν γιὰ τὴν συνεπιβαθύτην τοῦ πορειῶν καὶ εἶγαν

Н ПИНАКОЗИКИ МАЭ

Τὰ Κανταβάμενα

μιστής πιστολεύει του αμφότερούς αρχίσει να πυροβοληθεί. Έτσι καταδικώμενος μισή ώρα, έφτασε στον Πέργο την Μανιάτη Καβύλιαρι που βρισκόταν στο χωριό Γιαννιτσάνικα, στα Λακωνικά σύνορα. Μόλις έφτασε κεῖ, στάθηκε τυχερός όντας θέρη τη γένερα του Πύργου κατεβασμένη, μπήκε μέσα και διασπαίστηκε..

Ο Ισχυρὸς Λάκων, Καθηλέοντος; ήταν τὴν δρᾶ σύντη στὸν Πύργο του μόνον. Οταν εἰδε τὸ νέον νὰ μπαίνῃ μέσα, ταρχιμένος, ἔτεστα ἀπὸ τὸν κίνδυνο ποὺ διετρέξει, τὸν ὑπερέχην μὲν ἐγκαρδιότερα καὶ τὸν ἔργητος τὰ σκουπίδαια τὸν συμβαίνειν.

— Πώς τέτοια ώρα σεδών Πύργο μου, ἀρχοντόπουλο; τοῦ εἰπε.

— Μὲ κυνηγοῦν οἱ παλιότουρκοι ! Νάτοι !

Καὶ τοὺς ἔδειξε ἀπὸ τὸ παράθυρο, ποὺ είχαν πολιορκήσαι τὸν Πύργο καὶ φώναζαν Ὁ Καβῆ- λιέρης ἔσκυψε ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ τοὺς ρώ-

— Τό γιακασύ! τό γιακασύ! φώναξαν οι Τούρκοι, που μπήκα στὸν Πύργο σου! Άπαιτούμε νά μας τὸν παραδώσου, Καπετάνια!...
— «Οχι! Απέντεςης δο Καβηλάντσα, δὲν σας παραδίνω μανένα και σας συνθυσύλευν νά φύ-

